

Stalin sprejema.

Mesečna naročnina
20 Din, za inozem-
stvo 35 Din. Ured-
ništvo: Ljubljana,
Gregorčičeva ul. 23.
Tel.: 2566, int. 3069

GLAS NARODA

Uprava: Gajeva 1.
Telefon 3855. - Ček.
račun: Ljubljana
št. 14.614. Oglasi po
ceniku. Pri večkrat-
nih objavah popust

Današnja številka vsebuje:

Opozicija in volilni rezultat
Laval v Moskvi
Pilsudskijev lik
Žalovanje na Poljskem
Italija in Abesinija
Četrt urice pri g. banu
Svetovni in olimpijski prvaki
Ljubljanska borza v letu 1934

Št. 24

Izhaja dnevno razen ponedeljka
in dneva po prazniku

V Ljubljani v sredo, dne 15. maja 1935

Rokopisov ne vračamo

Leto I

Opozicija in volilni rezultat

Ne pomagajo nikake govorice in nikake podtalne vesti, na petomajskih volitvah je ostala opozicija v ogromni manjšini. In ostala je v manjšini, čeprav se je opozicija združila, čeprav so prihiti dr. Mačku na pomoč Davidovičevci in Pribečičevci »demokraci«, Spahovi muslimani, Jovanovičevci in Moskovljevičevi zemljoradniki, zaradi zavrnitve slabo sestavljene liste razžaljeni Hodžerini pristaši in pomagalo ni niti to, da se je zbrala okoli dr. Mačkovega prapora vsa armada onih večnih malkontentov in nergačev, ki gredo z vsakomur, ki je v opoziciji z vlado. Vsa ta pomoč najbolj notranje heterogenih ljudi ni pomagala in opozicija je ostala v manjšini.

Le v dveh banovinah, ki sta nekakšna domača posest g. dr. Mačka, je dosegla opozicija večino. Ne bomo na tem mestu razpravljali, s kakšnimi sredstvi je dosegla, sicer za svobodo tako zelo vneta opozicija, ta uspeh, ker nismo pristaši zvonjenja po toči, temveč računamo vedno z dejstvi.

Prav tako pa je čas, da prične tudi opozicija računati z dejstvi in da neha s svojim meglenim sanjarjenjem. Opozicija, zlasti pa dr. Maček, mora pogledati resnici v oči ter si priznati, da je ostala v manjšini in da mora zato prevzeti tudi vse konsekvence tega dejstva. Zavedati se mora, da jo to dejstvo postavlja pred alternativo: ali prilagodi svoje delovanje temu dejstvu ali pa še naprej vztraja na svojem čisto negativističnem in vse odklanjajočem stališču.

Če hoče opozicija delati in opravičiti pričakovanja svojih volitev, potem se mora odločiti na kompromis in spraviti svoje sodelovanje v sklad z osnovnim načelom, ki je zmagalo na nedeljskih volitvah, da so namreč vse polit. izpremembe, vse upravne reforme in vse druge novosti na gospodarskem, socialnem in kulturnem polju mogoče le na podlagi veljavnih zakonov. Na sedaj veljavni zakonski podlagi se mora opozicija boriti za svoja načela. Pri tem mora v Beograd in v skupščino ter s svojim delom dokazati, da ne ograža narodnega edinstva, temveč da hoče tudi ona, čeprav na svoj način, utrditi in povečati moč naše Jugoslavije. Dokazati mora, da so od nje predlagane reforme in zahteve v skladu z osnovnim načelom državne politike ter da so celo boljše in za državo koristnejše od sedaj veljavnih. Opozicija mora postati državotvorna, pa najsi bi bila pri tem njena kritika obstoječih razmer še tako ostra. Opozicija se mora preorientirati s tem, da pokaže svojo dobro voljo, da na svoj način pomaga pri izgraditvi države. Le tako more opozicija upati, da si pribori tudi vlado.

S tisto politiko, ki pravi na vse in ob vsaki priliki le »ne« in »ne«, pa ni mogoče priti naprej. Kajti svet bi se zdobil že davno v drobce, če bi trmoglavost bila vrhuna v politiki. Ni mogoče iti z glavo skozi zid, politik pa, ki ve, da je v manjšini zgodi vse, kar on hoče, da se 100 procentno zgubi vse, kar on hoče, ta buta le z glavo v zid. Konec tega butanja pa ne more biti drug, kakor da si razbije glavo. In glavo si bo razbil, pa naj mu narod v začetku še tako navdušeno ploska, kajti še prej ko on sam, bo spoznal narod, da je zid vendarle pretrd.

Ze celo pa ne more priti nikamor z le negativistično politiko dr. Maček. Dejansko se je dr. Maček tudi že sam priznal, ko se je zvezal s šefi bivših srbijanskih strank, ker ta zveza vendar ne pomeni nič drugega, kakor da so eni ko drugi novi zavezniki sami za sebe preslabotni, da bi mogli upati na vlado. S tem, ko so se zvezali, pa so morali že tudi biti pripravljeni na kompromis, ker pač njih nazori niso identični, temveč ve vsa javnost, da se prav močno razlikujejo. Ni pa zadosti, če so sklenili kompromis, temveč morajo biti toliko možni, da se tega kompromisa ne sramujejo in da odkrito povedo, v čem da ta kompromis obstoji. Podrobno in čisto konkretno morajo povedati, kako naj bi po tem kompromisu izgledala državna ureditev in njena uprava, da bi vsak in tudi njihov nasprotnik vedel, pri čem da je.

Kakor hitro je opozicija med seboj sklenila kompromis, je dejansko že pretrgala z le negativistično politiko, ker pa ni tega

Laval v Moskvi

S puško ob nogi, a z roko vabita Francija in Rusija vse države, da se priključijo njunim miroljubnim naporom

Prvi razgovori

Moskva, 14. maja. r. Zunanji minister Laval in sovjetski komisar za zunanje posle Litvinov sta imela včeraj popoldne svoj prvi sestanek. Poučeni krogi mislijo, da sta govorila o rezultatu Lavalovega obiska v Varšavi in s tem v zvezi o ratifikaciji francosko-sovjetskega sporazuma, kakor tudi o pogojih za sklenitev nenapadnega pakta za vzhodno Evropo.

Zvečer je bil prirejen banket v Lavalovo čast. Pri tej priliki sta oba državnika izmenjala zdravice. Ruski komisar za zunanje zadeve Litvinov je poudaril med drugim:

Francosko-sovjetska pogodba potrjuje voljo za ohranitev miru, in sicer tako z materialne kakor z aktivne strani. Pogodba je dostopna vsem, ki hočejo sodelovati pri ustvaritvi tega cilja.

Laval je s svoje strani izjavil, da sta se Francija in sovjetska Rusija prostovoljno zedinili v naporih, ne le za obrambo svoje lastne varnosti, temveč tudi zaradi dela za splošni mir. Pristavlja, da tudi to pot poziva narode, naj sodelujejo pri skupnem delu mednarodne solidarnosti.

Banket

Moskva, 14. maja. AA. V svojem snočnem govoru na banketu, prirejenem v Lavalovo čast, je Litvinov med drugim izjavil, da so pogajanja o francosko-sovjetskem paktu vodili drug za drugim trije francoski zunanji ministri, ki so sedeli v vladah najrazličnejše strankarske pobarvanosti. V tem dejstvu vidi Litvinov dokaz, da je ideja francosko-sovjetskega pakta zasidrana v vseh slojih francoskega naroda brez razlike političnega prepričanja. Lahko odločno izjavimo, je nadaljeval Litvinov, da pomeni francosko-sovjetski pakt delo miru. Bistveno obeležje tega pakta je v tem, da prelinja njegove tvorce iskrena želja, naj bi nikoli ne nastorili dogodki, ki bi zahtevali njegovo izvedbo. Drugo bistveno obeležje tega pakta je v tem, da ne izključuje nobene države. Sporazum podčrta naposled in podpira še neko drugo mirovno delo, in sicer pakt o Društvu narodov. Veselimo se, ker lahko trdimo, da so ta naša prizadevanja sprejela skoro vse države na svetu s simpatijami in z odobravanjem in da je le malo izjem med pravimi prijatelji miru. Nadejamo se, da bo ta pakt omogočil še tesnejše in blagodejnejše sodelovanje med sovjetsko Rusijo in francosko republiko. To sodelovanje bo omogočilo vsem narodom miren in trajen razvoj v okviru zanesljivega miru.

V svojem odgovoru Litvinovu je francoski zunanji minister Laval rekel med drugim, da je francoska vlada, pošiljajoč ga v Moskvo, želela podčrtati ogromno politično veljavo francosko-sovjetskega pakta. Smernice sovjetske zunanje politike, ki jih je začrtal Litvinov, je dejal dalje Laval, so nov dokaz miroljubne želje in volje za okrepitev miru in zavarovanje varnosti. Laval je nato dejal, da vsi cilji obeh držav niso popolnoma enaki, vendar pa jih prelinja skupna in enaka ljubezen do miru. Pogajanja za pakt so se vršila v popolni ravnopravnosti. V tem duhu sta ga obe državi tudi sklenili. Mislim, je nadaljeval Laval, da govorim v duhu naših skupnih, s tem paktom sprejetih obvez, če naglašam, da bi se veselili, če bi tudi druge države sodelovale pri našem ustvarjanju miru, ki je toli potreben sedanjemu svetu. Dolga in težka je pot do pravega zblizanja med narodi. Pot, na katero se je napotila Francija, je vodila čez Zenevo, Rim, London in Streso v Moskvo. Francija misli, da bo po tej poti prišla do cilja, ki si ga je postavila v soglasju z vsemi pravimi prijatelji miru. Dolžnost vsake države je, da prispeva svoj delež k mednarodni solidarnosti. Pozabili ne smemo, da je svetovni mir sedaj enoten in nedeljiv pojem in da moramo zaradi tega neprestano pozivati vse države in vlade brez razlike, naj se našemu pozivu odzovejo.

kompromisa objavila, je ostala na pol poti. Zato se mora sedaj opozicija odločiti, in življenje je bo k temu tudi prisililo, da ostane polovičarska ali pa napravi zadnjo konsekvenco ter objavi svoj kompromis in političnim načelom, ki je zmagalo pri nealeni le, če je v skladu z onim osnovnim političnim načelom, ki je zmagal pri nedeljskih volitvah.

Komentarji moskovskih listov

Moskva, 14. maja. E. Moskovski listi so v zvezi z obiskom francoskega zunanjega ministra polni komentarjev o pomenu Lavalovega bivanja v Moskvi. Posebno pozornost je vzbudil komentar oficijelnega lista »Journal de Moskou«, ki na zelo prsrčen način pozdravlja prihod francoskega državnika in podčrtava pomen Lavalovega obiska. List piše: »13. maj 1935 ne bo samo pomemben datum v zgodovini francosko-sovjetskih odnosov, marveč tudi važna etapa v splošnem razvoju evropskega položaja. Stalni kontakt političnih voditeljev obeh držav predstavlja izredno vrednost za uspešno sodelovanje, ki je v interesu narodov Sovjetske unije in Francije, kakor tudi narodov vsega sveta.

G. Laval, ki je bil dosedaj v osebnih stikih samo z g. Litvinovom, bo zdaj lahko izbral svoj obisk za to, da naveže svoje stike še z drugimi političnimi voditelji naše države. Tako bo lahko izmenjal mnenja glede vseh vprašanj, ki so v kakršnikoli zvezi z mednarodnim življenjem in končno mu bo bivanje v Moskvi pripomoglo k spoznanju nekaterih izgledov sovjetskega življenja. Nadejamo se, da mu bo njegovo kratko bivanje v Moskvi dovolilo ugotoviti, kako prav so imeli oni njegovi sorojaki, ki so se že prepričali o sili sovjetske države. Ta ugotovitev bo nedvomno služila za najboljši podžig k uspešnemu nadaljnjemu sodelovanju, ki bi bilo tako koristno za obe državi. Del mednarodnega časaopisa še vedno ne more prikriti svojega nezadovoljstva sprito francosko-sovjetskega prispevanja k svetovnemu miru. Hotelo bi ustvariti okoli tega obiska zunanjega ministra najmočnejše zapadne velesile v Evropi nezdruženo atmosfero senzacij. Ti pajdaši vojnih podpihovalcev ne morejo ali pa nečejo razumeti, da so odnosi, ki so se razvili med veliko, na ohranitev miru zainteresirano zapadno državo in veliko sovjetsko državo, utemeljeni na odkrito izražanih načelih dokumentov, podpisanih v Parizu 2. maja, in ki so bili takoj objavljeni. Pomen Lavalovega obiska v Moskvi je v manifestaciji trdne volje obeh držav, da niti za hip ne zmanjšata svojih naporov za ohranitev miru. Besede prijateljstva in medsebojnega razumevanja, ki bodo izražene v Moskvi, ne bodo izzvenele v grodo napram nobenemu: naslovljene bodo na vse iskrene prijatelje miru in prepričani smo, da jih bodo ti tudi odobraval.

List »Izvestija« piše: »Skupna borba Francije in Sovjetske unije za ohranitev miru je postala mogoča vsled tega, ker je Sovjetska unija postala ena izmed največjih velesil sveta in ker predstavlja silo, s katero mora vsakdo računati. Ta moč se naslanja na ogromen gospodarski razvoj države, ki je iz Sovjetske unije napravil mogočno industrijsko in poljedelsko državo obenem. Na temelju te svoje gospodarske

moči je Sovjetska unija zgradila svojo rdečo armado, izvrstno opremljeno v tehničnem in kar najbolj zlitu v moralnem pogledu, armado, nevarno za sovražnika, a koristno za prijatelja.

Politično zblizanje s Francijo je postavljeno na trdne in samostojne temelje, ki so vedno vodili Sovjetsko unijo. Sovjetska unija ni nikoli sanjala o imperialističnih osvojitvah, kakor tudi ne o vojnah proti drugim silam; njena politika je politika borbe za mir. V tej borbi za mir, v tej borbi proti vsakemu morebitnemu napadalcu je bila Sovjetska unija že od samega početka svoje obstoja vedno pripravljena, da se sporazume z vsako državo, ki je pripravljena nastopiti proti vojni nevarnosti in proti onim, ki to nevarnost prinašajo. Sodelovanje med obema velesilama je bilo mogoče prav v težnji po borbi proti vojni nevarnosti in proti onim, ki bi se upali vreti ogenj v evropsko smodnišnico.

Francosko-sovjetski pakt stremi predvsem za konsolidacijo miru. V primeru vojne pa postane avtomatično pogodba skupne obrambe napadenih držav. Je torej v svojem bistvu obrambna pogodba. Iz tega pa izhaja, da sta Francija in URSS enako zainteresirani na ohranitvi obstoječih mednarodnih dogovorov, ki ustvarjajo najboljše pogoje za vključitev v njuno obrambno delo čim večjega števila držav, ki odklanjajo vojno.

Naš pakt o medsebojni pomoči je obrnjen proti vsaki državi, ki bo kršila mir. S puško ob nogi in z roko v pozdrav miru vabita Francija in URSS vse zainteresirane države, da se priključijo njunim miroljubnim naporom, da bo tako mogoče spet povzeti delo za razorožitev.

V Parizu zadovoljni

Pariz, 14. maja. Havas poroča: Današnji listi podčrtujejo s posebnim zadovoljstvom izredno topli sprejem, ki ga je bil deležen Laval v Moskvi. Sicer pa so komentarji o prvem sestanku dokaj kratki; vendar poudarjajo listi tudi v teh, da se vrše pogajanja v ozračju popolnega medsebojnega zaupanja.

»Petit Parisien« piše, da še noben tuj državnik, ki je uradno obiskal sovjetsko Rusijo, ni bil tako prisrčno sprejet, kakor Laval. Lavalu so nenavadno prisrčno sprejeli ne le uradni krogi, temveč tudi prebivalstvo. Spontane manifestacije moskovskega prebivalstva, pravi dalje ta veliki pariški jutranjik, so pokazale, da se francosko-sovjetski sporazum opira na dejansko razpoloženje moskovskega prebivalstva. To razpoloženje bo še bolj podkrepilo vrednost pravkar sklenjenega sporazuma.

Odmevi Lavalovega obiska v Varšavi

Varšava, 13. maja. Pat poroča: V komentarju o uradni izjavi, ki je izšla v zvezi z Lavalovim obiskom, ugotavlja »Gazeta Polska« predvsem, da so pri tej priliki ugotovili, da je sporazum, ki obstoja med Francijo in Poljsko, nedotakljiv. Druga važna ugotovitev sedanjega sestanka pa je po mnenju lista Lavalova izjava, da ni v francosko-sovjetskem sporazumu ne v splošnih načelih francoskega zunanjega ministra kaj takega, kar bi nasprotovalo sporazumu med Francijo in Poljsko in sporazumu o nenapadanju, ki jih je Poljska sklenila z Nemčijo in s sovjetsko Rusijo. Lavalova izjava, pravi list dalje, da je francosko-sovjetski pakt v popolnem soglasju s sporazumi, ki obstojajo med Francijo in Poljsko, je baš tisto, kar smo od sedanjih razgovorov pričakovali. Sporazumi o nenapadanju, sklenjeni med Poljsko na eni strani in Nemčijo ter sovjetsko Rusijo na drugi strani, pravi list, so popolnoma v skladu z višjimi interesi mednarodnega življenja. Ti sporazumi so obenem temeljni kamni poljske zunanje politike. Kolikor je mogoče presoditi po službenih izjavah, so varšavski razgovori najbrž prepričali Lavalu, da skušajo te smernice poljske zunanje politike okrepiti z mirnimi sredstvi mir v Evropi. To pa je po Lavalovih izjavah tudi glavni cilj francoske zunanje politike. Ta ugotovitev je dragocena zaradi tega, ker so še nadavno tega razna znamenja kazala, da francoska zunanja politika ne doumeva dovolj jasno dveh zelo važnih vprašanj, in sicer: 1. Vprašanja splošne usmerjenosti poljske zunanje politike, ki se mora ravnati po zemljepisnem položaju države, in 2. vprašanje trajnih in temeljnih političnih načel poljske vlade, ki jih je ta že opetovano pojasnila prijateljski in zavezniki francoski vladi med dolгими in mučnimi pogajanjmi o nesrečni spomenici za vzhodni pakt, glede katerega je treba reči, da o njem ni več duha ne sluha.

Žiri

Petomaške volitve so za nami. Potekle so v redu in popolnoma mirno. Udeležba je bila, če vpoštevamo razmere, ki so vladale v predvolilni dobi in na dan samih volitev, prav zadovoljiva. Vsi oddani glasovi so bili izključno za kandidatno listo g. predsednika Bogoljuba Jevtiča, kajti vse ostale opozicijske liste so ostale brez glasu, kar je najboljši dokaz enotnosti naše obmejne občine. Mogočen načrt in program kraljevske vlade g. Jevtiča se v resnici že izvaja in ne bo ostalo samo pri obljubah, kakor je to bilo običajno pri prejšnjih volitvah. Med drugim se je takoj po volitvah začelo z gradnjo večjega betonskega mosta na Selu pri Žirih. Poleg tega se je že v torek, dne 7. t. m. vršil ogled od strani banske uprave, da se končno prične tudi z regulacijo Sore ter napravi potrebne načrte, kar je za občino velikanskega gospodarskega pomena. Že ob najmanjšem naluvi preplavi Sora vse ob njej ležeče travnike ter redno vsako leto uniči ali včasih celo odnese vso krmo s teh travnikov. Tudi cesta Žiri-Smrčje, ki se nam že celo stoletje obeta, upamo, da bo prišla do veljave, ter se bo polagoma začelo z delom, vsaj v odsekih, toliko da dobimo zvezo z Vrhniko, kar bi brezdomno poživilo in znatno omililo strašno nezaposlenost, ki že leta tare celo dolino. aNšemu poslancu, g. ministru dr. Drago Marušiču, so vse naše težnje do vseh potankosti poznane in nam je že kot ban dravske banovine zelo pomagal ter rešil lepo število najboljših posestnikov gospodarskega poloma, zato smo prepričani, da nas bo tudi v bodoče vsestransko podpiral. Na ta način bodo stopili v naše vrste tudi oni omahljivi, ki so pri nedeljskih volitvah nekako pomilovalno gledali na nas, češ da so sicer z nami, toda niso imeli zaupanja ter ostali raje doma.

Trbovlje

Karambol. V petek popoldne se je zaletel Kačnikov avtobus v bok Arzenškovega in mu je popolnoma zvil železno lestev, ki vodi na streho avtobusa. Nesreča se je primerila pri vodenski pošti in je bilo v obeh avtobusih več potnikov, katerim pa se — razen preostanega strahu — ni nič žalega pripetilo.

Koncert sokolske godbe, ki je bil v nedeljo, je kljub znižanim cenam vstopnic privabil v sokolsko dvorano prav malo občinstva. Veliko praznine je zevalo med sedeži; vendar je stotina poslušalcev sprejemala točko za točko programa s tako živahnim odobravanjem, da bi človek sodil, da je dvorana polna. Odobravanje je bilo v polni meri zaslužno, ker je godba odigrala obširen program, na katerem je bilo polovico točk domačih skladateljev, prav odlično. Mladi godbi in njenemu kapelniku br. Dolničarju častitamo.

Krani

Himen. Preteklo nedeljo popoldne sta se v farni cerkvi v Kranju poročila gđc. Vika Andrašičeva, hčerka uglednega kranjskega veletrgovca g. I. Andrašiča, ter g. Stanko Heinrichar, veleindustrialec iz Škofje Loke. Na predvečer so nevesti priredila kranjska društva zelo svečano podoknico. Sodelovala je godba »Kranjskega glasbenega društva«, pevci in gasilci. Ves trg pred hišo je bil razsvetljen. Podoknici je seveda prisostvovala velika množica občinstva. Mlademu paru naše iskrene čestitke!

Dve nesreči. Posestnika Prosenca iz Čirčič pri Kranju je prejšnji teden v hlevu konj brenil v trebuh. Radi hudih poškodb so ga morali prepeljati v ljubljansko bolnico. — Četrtošolec Hönigman se je po opravljeni šolski nalogi igral z revolverjem, ki se mu je sprožil in ga zadela v nogo. Krogla mu je obšla v stegnu, zato so ga odpemili v bolnico.

Nehote je potegnil gasilce. S šmarjetne gore so prejšnji teden v času, ko je nastopil mrak, javili gasilec, da mora okrog Senčurja nekje divjati silovit požar. Kranjski in stražiški gasilci so s svojimi motornimi brizgalnicami odhiteli v tej smeri, povsod povpraševali, kje gori in iskali požar, po velikem trudu pa so ugotovili, da je neki posestnik na polju nagromadil več kupov raznih odpadkov ter jih zažgal. Zato je bil ožen videti tako velik in tako grozovit. Tako je bila pot gasilcev in njih trud zaman.

Jurjevanje na Gradu

Ljubljana, 12. maja.

Sentjakobsko-trnovska in šentpeterska podružnica CMD sta priredili skupaj običajno »Jurjevanje« in sta imeli letos vsaj z vremenom več sreče nego ga muhasto vreme navadno privošči tema našima agilnima celicama narodnoobrambnega dela. Izredno lep dan je privabil na grad roje domačinov, v velikem številu pa so tudi prišli akademiki z juga. V gradu samem je imela sedež jurjevanja šentpeterska, zunaj pa šentjakobsko-trnovska podr. Obema je pridno pomagal agilni Sokol IV. Zestvo je ob vseh dohodih na Grad pobiralo prostovoljne prispevke za narodnoobrambni davek. Akademiki, od katerih so mnogi prvič videli Ljubljano, so se pridno vpisovali v spominsko knjigo. Zvečer je posejil vrle delavce tudi g. pom. bana dr. Pirkmajer z gospo, ves dan pa so vztrajali člani in članice podružnice. Seveda je bil, kakor vedno, vztrajno na delu poleg mnogih drugih tudi agilni na-

30 let županovanja

Ivan Zakotnik je bil rojen 13. maja 1875. Te dni mu je torej minilo šestdeset let ob- čemu blagru in napredku posvečenega življenja. Hkratu pa jubilar obhaja 30letnico županovanja v občini Zgornji Šiški.

Njegova skrb za občino je bila vedno in je še danes neizčrpna. Sadovi njegovega dela so vidni povsod. Občina je po njegovi zaslugi narasla na preko 600 hišnih števil, v prvi vrsti pa gre tudi županu Zakotniku za to, da je bil leta 1910. sprejet regulacijski načrt in se je po tem načrtu občina šiška smoteno večala. Vodovod, električna zadruga, novo, res

Župan Ivan Zakotnik.

moderno šolsko poslopje z ljudsko in meščansko šolo so pridobitve, ki bodo trajno pričale o velikih zaslugah župana Zakotnika.

Jubilar se je vedno tudi vneto udeleževal dela v narodnih društvih. L. 1932. je n. pr. obhajal 30letnico starostovanja pri Sokolu »Ljubljana-Šiška«, ki je v tem »Tyrševem« letu otvoril novi, ponosni dom.

Daleč naokrog je znano županovo usmiljenje do revežev. Njegov dom, kjer je hkratu namočena tudi občinska pisarna, je mnogim siromakom čisto edini cilj, kjer upajo najti uteh in pomoč in v svojih upih tudi niso nikoli varani.

Po županovi zaslugi je že v projektu novi občinski dom, ki bo stal med novo šolo in gasilskim domom. Prav tako je v obliini meri županova zasluga, da je skozi občino stekla električna cestna železnica Ljubljana-Vič. Saj se je dolga leta trudil in nesebično zastavljal ves svoj vpliv za realizacijo tega načrta.

Omenili smo že novi Sokolski dom, prezreti pa ne smemo okolnosti, da po jubilaritvi zaslugi dobi Sokol tudi krasno parcelo za letno telovadišče.

V poklicnem delu — g. Zakotnik je mestni tesarski mojster — je priznan strokovnjak. Na svojem tesališču v Ljubljani si je zgradil pravo tovarno za rezanje furnirja, ki ga s pridom uporabljajo ljubljanski in okoliški mizarji.

Tako se je vrli jubilar na vseh poljih svoje- ga mnogostranske delovanja izkazal kot cel mož in je ne le kot organizator in kulturno-nacionalni delavec, ampak tudi kot umen kmetovalec vseskozi strokovnjak.

Zanimivo vlogo igra v jubilaritvem življenju število 13, ki velja sicer za nesrečno. Rojen je bil 13. maja v hiši št. 13 in izvoljen zadnjič za župana s 13 glasovi večine. Jubilaru samemu št. 13 sicer res ni prinesla sreče, toliko bolj pa je je deležna pod njegovim vodstvom občina. Ko se torej pridružujemo iskrenim čestitkam, kličemo zaslužnemu šišenskem županu in vrlemu narodnemu delavcu, naj bi ga usoda ohranila vsaj še 13 krat 13 let v delovanju za blagor občine in naroda, ki jima je bil vedno tako srčno vdan!

Narod, ki pozablja brate v sužnosti, tepta svojo čast! — Branibor se briga zanje. — Pristopajte!

Svetovni in olimpijski prvaki pred olimpijado 1936

Vlike zasluge dr. Viktorja Murnika za naše telovadne vrste — Naloge, ki čakajo naše Sokolstvo na olimpijadi v Berlinu — S pripravi je treba začeti takoj.

Ljubljana, 14. maja.

Znani sokolski in sportni delavci br. Hrvoje Macanovič je priobčil v zagrebških »Novostih« izredno zanimiv članek o svetovnih in olimpijskih prvaki. V članku uvodoma navaja dosedanje tekme in uspehe naših Sokolov, nato pa v drugem delu svojega članka navaja sledeče:

Razen mednarodnih tekem za svetovno prvenstvo in velikih olimpijskih telovadnih tekem, se naši tekmovalci radi udeležujejo tudi sokolskih tekem za slovansko prvenstvo, ki se od vsega začetka pravi dvoboj naših in najboljših češkoslovanskih tekmovalcev. Na teh tekmah, ki so najbolj težke so se naši tekmovalci temeljito izpopolnili. Vsi ti številni uspehi slovanskih in jugoslovanskih tekmovalcev so zasluga sijajnega voditelja in učitelja brata dr. Viktorja Murnika, moža svetovnega slovesa na polju telesne vzgoje in telovadbe. Brat dr. Viktor Murnik, teoretik, vodnik, učitelj, telovadev, prvak, vsestranski talent ogromne izobrazbe je ustvaril s svojim uspešnim delom to briljantno vrednost naših telovadcev. Dokler so bili tekmovalci pod njegovim vodstvom, so se povzpeli od uspeha do uspeha. Toda — z raznimi izpremembami v tehničnem vodstvu našega Saveza, se je zgodilo, da od leta 1930 dalje ne vodi več naših tekmovalcev br. dr. Viktor Murnik, ki v tem svojstvu dosega še dalje najlepše uspehe, toda ne več kot savezni načelnik, marveč kot duhovni in resnični voditelj matičnega društva Ljubljanskega Sokola. Od leta 1930. po uspehih na tekmah za slovansko prvenstvo, kjer je bil br. Primožič drugi, ostali pa so povsem dorasli bratom Čehoslovakom, a v Luksemburgu boljši od Čehoslovakov in drugih, uspehi naših tekmovalcev na mednarodnih tekmah naglo in ostro padajo. Od leta 1931 do danes naši mednarodniki niso nikjer nastopili. Na tekmah za svetovno prvenstvo posameznikov v Parizu 1931, prvič brez vodnika br. dr. Viktorja Murnika, so naši tekmovalci odrezali relativno slabo. Br. Primožič je zasedel šele deveto in br. Štukelj šele 10. mesto. Pred njima sta bila 2 Čehoslovaki, 2 Švircari, po 1 Finec, Francoz, Italijan in Madjar. Kaj takega se našim tekmovalcem še ni nikoli pripetilo. Oslabljeni smo nastopili tudi na tekmah za slovansko prvenstvo v Pragi 1932, saj sta tekmovala samo dva Jugoslavana in je bil naš najboljši tekmovalček šele 10., pred njim je bilo 9 Čehoslovakov. Zaradi nesloge med tekmovalci in vodstvom tudi nismo šli v Los Angeles na olimpijado, za katero smo imeli vse najboljše pogoje in najboljše izgleda za mnoge uspehe.

Izjalovil se nam je nastop na mednarodni tekmi v Budimpešti. Tam je tekmovalo 100 najboljših tekmovalcev 13 narodov. Naših tekmovalcev iz znanih razlogov ni bilo, tudi ne tehničnih organov. Kdor je videl to tekmo je moral ugotoviti ogromen in

Pa brez zamere

V katkeizmu se otroci uče, da bodo prišli dobri ljudje po smrti v nebesa, kjer bodo gledali Boga od obličja do obličja, hudobni grešniki pa bodo pahnjani v pekel, kjer bo večni jok in stok in škripanje z zobmi.

Nebesca si človek težko predstavlja; kako približno pa bo v peklu, si lahko predstavlja vsak, kdor ima priložnost opazovati in gledati ljudi v Ljubljani: sam jok in stok in »jamranje« in en obraz bolj kisel kakor drugi...

Ljudje pravijo, da ne morejo drugače, češ, da je življenje pri nas prehuho in pretežko; dela ni, zasluga ni, služb ni in kar nič ni. Tako pravijo in v to svoje namišljeno trpljenje tako verujejo, da ne poznajo prav nobene veselja več.

Ali je pa res pri nas tako hudo? Ne rečemo, da ni nikogar med nami, ki ne bi bil nikdar lačen. Da bi pa ljudje od lakote umrli, tega pa tudi ni. Tudi na trgu je vedno dovolj ljudi. Res da ne kupujejo samih puranov in zgodnjih črešenj in jagod po 60 Din kg, ampak za krompir, salato in kruh pa že imajo, pa tudi za kakšen kosček mesa še ostane. Tudi brez obleke ni nihče in tudi kakšno prenočišče se še vedno dobi. Pa tudi gostilne in kavarne niso vedno popolnoma prazne in tudi na zabave in na izlete ljudje še vedno zahajajo.

Cemu torej fisti večni jok in stok? Zanimivo pa je, da se najbolj jokajo in stokajo fisti, ki imajo najmanj povoda za to, in podoba je, da se »jokajo« zato, da bi vzbujali pri drugih ljudih lažno mnenje, da se jim strašno slabo godi — po načelu primite fatu.

Najbolj stokajo seveda nekdanji verižniki, katerim danes res trda prede. Pošleno delati pač ne zna vsak. Ves jok in stok pa bivšim verižnikom in njim podobnim ljudem ne more pomagati, ker fisti časi se ne bodo vrnili nikdar več! In če bi bili ljudje pametni, bi tisto nesrečno raso kar pustili v miru, naj stoka kakor hoče, sami pa bi se veselili svojega življenja, kakoršno pač je, in bi si z dobro vo-

veobči napredek, naši so zopet zamudili sijajno priliko, da bi se mnogo naučili. Tudi telovna za slovansko prvenstvo v Varšavi za leto 1935 je odpadla in bo prihodnje leto. Tako so ostali naši tekmovalci brez ugodne prilike, na kateri bi se poskusili pred mednarodno publiko. Naši kandidati za olimpijado so skoro vsi mladi boreci in neizkušeni v mednarodnih tekmah. Preti nam zaradi tega morda — bridko — razočaranje. Brezpogojno je potrebno, ako hočemo obdržati ti to »ledno« mesto, ki nam pripada, da to takoj popravimo na naših »mladih« in jim damo priliko, da to kar so zamudili z intenzivnim delom popravijo.

Z nastopom novega načelnika b. dr. Pichlerja se nam obeta, da bo to, kar je bilo zamujeno, popravljeno. Našim »mladim« bratom Pristovu, Zupančiču, Forteu, Grileu, Boltžarju, Vadvanu, Vukičeviću, Budji, Viliću, Ivančeviću, Znidariću in mnogim drugim, a nadejamo se tudi »starejšim« br. Štuklju, Primožiču, Antosiewiczu, Gregorki in drugim bo dana sedaj prilika za mnoge nastope in tekme.

Nujno je potreba takoj izvesti tekme za jugoslovansko prvenstvo, gostovanja naših najboljših tekmovalcev v inozemstvu in najboljše tekmovalcev Čehoslovakov, Švircarjev in ev. Nemcev pri nas. Treba je uvesti medmestne tekme, tekme župnih in drugih reprezentanc, treba je modernizirati to delo, s katerim je naša Jugoslavija in naše Sokolstvo doseglo toliko uspehov in ušleda. Tako delajo vsi, na tudi fisti, katerim s o. hili nekoč vzor in učitelji. Lahko se prijeti, da bomo sedaj od njih doživeli neugodno lekcijo. Predznak je bil že v Parizu leta 1931.

*

Telovadna tekma Nemčija — Madžarska.

V Bratislavi je bila zadnji nedeljo v aprilu meddržava telovadna tekma med Nemčijo in Madžarsko. Tekme so obsegale proste vaje, drog, bradljo, kroge, konja in »resko-ke« čez konja, torej vaje za olimpijado v Berlinu. Tekma je trajala pet ur. Turnerski tiki ugotavlja velik napredek Madjarov ter vili Madjari na nekaj njih orodjih boljši od nemških turnarjev. Končni rezultat tekme je bil: Nemci 343,85 točk, Madjari 333,10. Na posameznih orodjih so bili doseženi tile uspehi: drog Nemci 59,55 točk, Madjari 54,10, bradlja N. 58,8. M. 54,15, krogi N. 54,75, M. 57,5, konj N. 57,75, M. 53,85, proste vaje N. 58,05, M. 56,3, preskok čez konja N. 57,40, M. 57,40. Kot posamezniki so bili I. Pelle (Madjar) 58,15 točk, II. Schwarzmann (Nemec) 58, III. Winter (Nemec) 57,30, IV. Beckert (Nemec) 56,65, V. Muller (Nemec) 56,60, VI. Peter (Madjar) 56,50 itd. Turnerski listi podčrtavajo velik uspeh Madjarov na krogih, kjer je Pelle dosegel polnih 10 točk, dočim so se turnarji odlikovali na drogu ter je Nemec Winter dosegel 10 točk. LN.

Ilo ustvarjali novo dobro voljo, kar bi se znatno poznalo tudi pri njihovem delu. Pusteži in čmerneži in sitneži in jok- in stokarji so pa za delo zanič. Ti naj se kar jokajo, najbolj pa naj se jokajo nad svojim jokom in stokom — Kdor je pa zdrav, ne tarna, ampak je vesel in dela!

Upamo, da nam jok- in stokarji teh naših besed ne bodo zamerili, tudi ljubljanski ne, ki so najhujši.

Materinski dan na Viču

Vič, 14. maja.

Tudi viška mladina je na zelo svečan in dostojen način proslavila materinski praznik z dvema izredno uspešima akademijama. Podmladek Jadranske Straže na narodni šoli nam je v soboto in v nedeljo nudil resničen lep užitek. V soboto popoldne je šolska mladina zasedla sokolsko dvorano do zadnjega kotička, dočim bi bil večeraj obisk lahko boljši. Akademijo so posejili zastopnik občine g. vel. svetnik Rebek, za Sokola starosta br. Borštnik in prosvetar br. Willenpart, za gasilsko četo g. Janez Gašperin, za Rdeči križ podpredsednik br. Viktor Jeločnik in za Vincencijevo konferenco gosp. Drnikovič.

Akademijo je otvorila z lepim nagovorom, posvečenim našim dobrim mamicam učenka VIII. razreda Antonija Kavčičeva, ki je napravila pri poslušalcih zelo globok vtis. Po nagovoru so sledile dnevu primerne deklaracije, ki so izredno ugajale. Tudi prizora Jahnove »Tri mamic« in Sekovaničev »Mamičin najlepši dan« sta bila dobro izvedena ter so bile deklice deležne toplega priznanja. Mladinski pevski zbor pod taktirko g. Bereeta je najprej junaško zapel Tomčevo »Pesem podmladkarjev JS«, nato pa še tri narodne med navdušenim odobravanjem. Pri akademiji je v nedeljo sodeloval tudi orkester Sokola Ljubljana III. pod vodstvom br. Josipa Serbea, ki je s svojim lepim izvajanjem žel navdušeno pohvalo in odobravanje. Vrlim viškim podmladkarjem k lepo uspeli akademiji iskreno čestitamo!

Iz Aten v Smirno

Atensko pristanišče Pirej stoji na goratem polotoku Akte in ima nekako tako lego kakor Split s polotokom Marjanom. Skoraj ravno tako visoka gora Munihija (86) ga nadkriljuje in ščiti od zahodne strani. Na tej gori je ob času Makedoncev stal mogočen grad.

Vzpel sem se nanjo in občudoval krasen razgled, ki se mi je nudil od svetilnika na vse strani na morje, otoke, na Pirej, na velik del Aten z Akropolom, na gromadne oljčne vrtove v dolini poleti skoraj suhe reke Kefiza, na goro Himetos, slovečo radi medu in tja daleč na pogorje Parnasa in Pentelikona.

Pirejsko pristanišče ima tri globoke, okrog-le zatoke, ki jih je že Temistoklej leta 493 pr. Kr. določil za Atensko luko in jih zavaroval z zidovjem. Trojni zid je vezal tudi Pirej z Atenami. Ob času Perikleja je iz Pireja nastalo lepo mesto z širokimi, ravnimi ulicami, ki so se pravokotno stekale druga v drugo.

Ko je bila Peloponeška vojna končana, so podrli mestne utrdbe in Pirej se je po prizadevanju državnikov-filozofov Konona, Likurga in Demostena razvil v cvetoče pristaniško mesto in v središče demokracije. Rimski vojskovodja je leta šestinosemdesetega po Kristosu mesto požgal, ki se ni več opomoglo, dokler ni prišel čas osvoboditve Grčije izpod turškega jarma. Zdaj šteje kakih petdeset tisoč prebivalcev in je zvezano s stolnim mestom poleg širokih cest še z dvema železnicama in tramvajem.

Atene! Prestol stare grške kulture, ki je ni nadkrilila tekom tisočletij nobena druga na svetu in kamor so hoteli dolga in dolga stoletja tisočeri, da bi si ohladili žejo in utolažili lakoto po resnici, lepoti, po vsem, kar je večnega.

Greem na grad, Akropolis. Partenon, Propileje, gledišče Dionizija in nebroj drugih stavb.

Vse je mrtvo, vse v razvalinah, a vse, tudi najmanjši košček, najneznatnejši kamenček diha in ti šepeta najzanimivejše dogodke iz davno preteklih časov. In če si še tak nezadovoljnej, tu te objame med razvalinami časa Kronosa diha vseobjemajoče Večnosti.

Poln tihega zavzetja, poln občudovanja nad veličino, nad umetnostjo starih Grkov hodim od stavbe do stavbe, iz kraja v kraj. V duhu vidim Solona, Pejzistrata, Temistokleja, Perikleja, Diogena, Sokrata, Demostena in druge slavne atenske može, kako nesebično skrbijo za blagor in čast svoje domovine.

Spustim se v spodnje mesto. Moderna poslopja, široke tlakovane ulice, tramvaj, elektrika z vsemi pritlikinami novega časa. Tolpe se vale iz kraja v kraj, vsak izmed njih za svojim koščkom kruha. Kaj jim je mar vsa umetnost, da je le poln trebuh in mošnjček. Kaj ideali in vsa druga nepotrebna navlaaka; dobiček — to je glavno.

Torej; nove Atene so take, kakor vsako drugo evropsko velenost z dvesto do tristo tisoč prebivalci. In zato se v njih ne mudim dolgo, temveč krenem kmalu nazaj v Pirej, od tam pa s čolnom na veliki oceanski parnik »Bengalijo«, ki stoji zasidrana sredi luke in daje ravnokar s sireno že drugi znak k odhodu.

Prtljago položim blizu dimnika na klop, da si na ta način zagotovim vsaj sedež, sam se pa vzpnem na ladijski nos, odkoder imam krasen pogled na vso okolico. Sirena zatuli zadnjikrat, verige z jakorji zarožljajo in velikani zadrti z vsem telesom.

Pomikamo se po Egejskem zalivu ob Atiški obali navzdol. Nekaj časa nas pozdravlja v megleni dalji slavnj Akropol, potem pa izgine za gričevjem. Sonce je pobledele in se nazadnje skrillo za oblaki, ki jih goni severozapadni

veter z veliko silo preko Atike, v katere zatišju se še nahajamo. Ko pa zavijemo okrog polotoka in mimo otokov Helene in bujnozele-nega Keosa, pa plane na nas pravi vihar, da zaprhutajo debele ponjave in zaskripljejo jambori.

Potniki zapuste drug za drugim palubo in si poiščejo zavetja po kabinah in v notranjosti parnika. Na krovu kljubujem navalom vetra poleg kitajskih mornarjev in angleškega kapitana edino še jaz. Čisto spredaj na nosu stojim oprt na ograjo in opazujem kakih petnajst mestrov pod seboj boj »Bengalije« z besnečim morjem. Ko gora za goro naskakujejo valovi ladjo, da poskakuje na njih ko jajčja lupina, vendar je ves njihov trud zaman.

Mračni se. V polmrazu se pred menoj na temnem oblačnem nebu skozi sivo meglo že obrisujejo siluete drugega največjega grškega otoka, plodonosne, bogate Evbeje. Med njo in otokom Adrosom pridemo čez dobre pol ure v na vse strani odprto Egejsko morje.

A vihar postaja tudi zame vedno neznosnejši. Morje buči in tuli in se zaganja v ladjo, ki ječi v svojih sklepih in skače po valovih kakor razdivjan konj. A to je tukač v zatišju, kaj bo šele tam na odprtem morju. Stečem do stopnic in po njih navzdol, pobrem svoje reči pri dimniku in se plazim v notranjost parnika. Tam si poiščem pripraven, malo zvišen prostor za ležišče in se namestim na način, da me valovanje ladje ne moti preveč, temveč se zibljem v nji, kakor otrok v zibelki.

S torbo pod glavo ležim vznak na široki polici, roke imam sklenjene na prsih in dolgo poslušam grom in bobnenje valov, butanje in škripanje ladje in občudujem njen vedno bolj in bolj divji ples. Trudnost me pa nazadnje le prevzame da zaspi trdno kot doma za pečjo.

Ne vem, koliko časa sem spal. Zbudi me čudna tišina.

Kaj neki je to? Saj stroji vendar delajo z vso močjo; da ladja kar drhti. Skočim kvišku in se povzpnem na palubo. Zunaj je krasno, jasno poletno jutro. Mornarji polivajo in pero tla in njih bela obleka se blišči v jutranjem solncu, da ti kar vid jemlje. In spet sem sam na krovu, ker drugi potniki zaradi nočnega viharja niso spali niti pol ure, pa si hočejo to zdaj nadomestiti.

Kje neki smo? Kamor pogledaš, povsod suha zemlja. Pa vendar nismo pred viharjem zbežali v kakšno luko? Kaj še! Ponoči smo preplavali Egejsko morje, obpluli otok Kios in zdaj smo že v Mali Aziji in plovemo po zalivu proti velikemu turškemu pristanišču Smirni.

Paluba in ograja in vse na ladji je posnaženo in se praznično beli in blešči. Krov se polni s potniki, sicer še malo zaspanimi, no veselimi, da je polnočni strah prestan. Kapitan gleda nanje s poveljniškega mostička in se jim smehlja. Tudi on je zadovoljen. Strežnik hodi po palubi, tolče z malim, s kožo obšitim tolkačem narahlo in vabi goste k zajtrku.

Bregova se vedno bolj in bolj bližata in tam spredaj v kotu že objemata lepo trgovsko mesto, raztreseno po njima daleč tja gori pod vrh. A tik pred nami je pristanišče, polno jadric in parnikov. In šum dela kipi daleč naokrog in visoko pod nebo. In zdaj-le pogledj tja na pomol. Vse polno ljudi v najbolj pisanih oblekah azijskih narodov in tam-le koraka karavana veblovov mirno, enakomerno, dostojanstveno, drug za drugim. V Smirni smo. R. Peterlin-Petruska.

Francoska žena napreduje
Gđc. Labonne, ki je bila pred kratkim imenovana za pomočnico francoskemu ministru pošte.

Proti popoldanskemu spanju

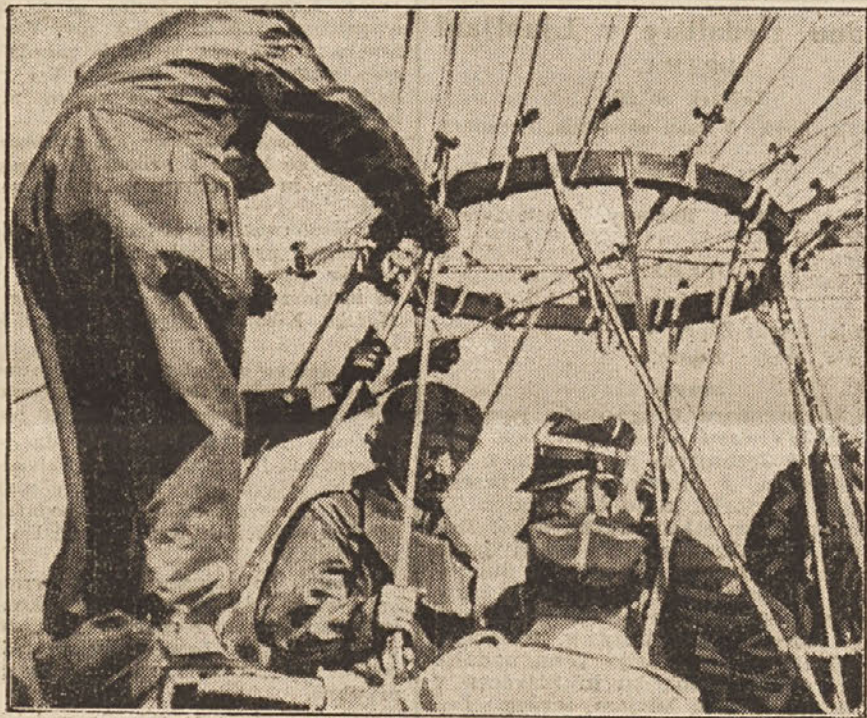
V Parizu so ustanovili posebno društvo, ki si je postavilo nalogo, da se bori proti navadi kratkega spanja po kosilu. Člani društva so prepričani, da je res, kar trdijo nekateri zdravniki, da je spanje po kosilu škodljivo in da človeka ne krepi, ampak slabi. Društvo šteje že nad 1000 članov, ki prav živahno širijo svoje ideje med ljudmi.

Pošta, ki pomlajuje ženske

Turška poštna uprava je ustanovila v Carigradu poseben urad, kjer si dajo ženske lahko izpremeniti svoje rojstne liste na drug datum; samo precej visoko odškodnino morajo plačati. Čudno pa je, da se na tem uradu oglašajo prav malo starejših žensk, pač pa hočejo mlada dekleta postati starejša, da bi se lahko poročila. Poroke namreč 12—14 letnim deklicam v Turčiji niso več dovoljene, zato pa si pomagajo dekleta z izpremenjenimi rojstnimi listi.

Hiše, ki se vrte

Ameriški milijonar A. S. Duke namerava dati zgraditi pri letovišču in kopališču Miami na Floridi celo vrsto hiš, ki se bodo vrtele na posebnih podstavkih, tako da bo vsak lahko hišo obrnil na sever ali na jug, kakor mu bo prišlo. Ustanovil je že akcijsko družbo, ki bo zgradila za začetek 120 takih hiš.

Prof. Piccard se pripravlja na nov stratosferni polet
Prof. Piccard boravi trenutno na Poljskem in se pripravlja na nov stratosferni polet. Na letališču v Mokotovu je pred kratkim napravil prvi poizkusni vzlet.

Emil Vachek:

Kri ne kliče po maščevanju...

Dosedanja vsebina: Po neznatnih zapletljajih se dva bivša avstrijska častnika v Pragi snideta po prevratu. Nekdanji major Letz, ki ga teži vest zaradi mnogih vojnih grdobij, pobegne na Dunaj in tam malone pogine, Bernard Astenburg, nekdanji kadet, pa odide v pravnih zadevah na Slovaško, kjer je med vojno na lastno pest dal postreliti docela nedolžno družino.

»Povejte torej, kaj si mislite!«

»Na ukaz,« je odgovoril desetik. »Vojaki si šepčejo, da se je ta fant ustrelil zato, ker je moral zadati poslednji udarec tisti starki. Prav mogoče je, da piše v pismu o tem domov. Potem pa bi bilo morda bolje, če bi to pismo ne dospelo na svoj naslov.«

Astenburg je z grozo poslušal. Celo Wurmbbrandu se menda nekako zdi, da dejanje, ki ga je storil, ni bilo tako dobro in zaslužno, kakor si je on domišljal. Wurmbbrand je vendar dober vojak in dober Nemec. Rad bi mu rekel: Ljubi Wurmbbrand, meni je vendar vseeno, kaj bodo kje rekli mojemu činu, ker sem sam prepričan, da je bil pravičen. — Toda zagledal je Zaričić, ki je prihajal in se hotel izogniti srečanju. Zasmehal se je prisiljeno: »Čekate, Wurmbbrand! Seveda, to pismo bomo odposlali. Poročnik Zaričić že poskrbi za to.« Potem je naglo odšel.

Tudi Wurmbbrand bi bil rad izginil, toda Zaričić mu je pomignil in tako mu je moral iti naproti. »Ali ste že pregledali samomorilca?« je vprašal Zaričić. Wurmbbrand je pokimal. »Kaj ste našli pri njem?« Wurmbbrand je vse našel, pismo pa je zamolčal. »Dobro,« je rekel Zaričić. »In kaj ste našli med njegovimi stvarmi?« Wurmbbrand je namestu odgovora

24

prinesel zapuščino. »Kje je šah?« je strogo vprašal Zaričić. »Kakšen šah?« je ponavljal desetik kakor nedolžen otrok. »Šah. Rajnki je imel vendar krasne šahovne figure. Vem dobro, igral sem z njimi večkrat, zadnjič pred tednom. Imel jih je zmerom pri sebi. Kam so izginile?«

»O tem nič ne vem,« je predrzno odgovoril desetik. »Jih je pač izgubil v ognju. Mogoče mu jih je kdo ukradel. Tod se klatijo vsakovrstni malopridneži.«

Zaričić ga je ostro pogledal, toda razumevši, da je brez moči proti armadnemu tatinstvu, ki se je s posebnim hijenstvom zmerom najrajši paslo na mrtvih, ni več govoril o tem. Prešel pa je na prav tako žgoče polje.

»Ni zapustil nič pismenega?« je vprašal, zroč Wurmbbrandu v oči.

Seveda, ravno tebi bom pravil, si je mislil Wurmbbrand in predrzno zatajil tudi pismo. Zaričić je nato odšel.

8.

Astenburg se je med tem že spet izprehajal po gozdiču. Zdaj je neprestano čutil nujno potrebo naglega gibanja. Najrajši bi bil šel kar naprej, tako dolgo, dokler bi mu vojska in vse, kar je bilo s tem v zvezi, popolnoma ne izginilo izpred oči. Od vseh strani so se plazile postave proti napol zasutemu kritju, kjer so se vgnezdile ciganke. Komaj so ga vojaki zagledali, so se potuhnili ali pa se krili za drevo. Morda bi se tisti mali vojak, če bi bil ostal živ, zdaj tudi plazil, da bi našel nekoliko naslade, zakaj vojak sestoji zmerom iz štirih elementov: iz lakote, spanja, strahu in ljubezni. Astenburg je imel vojake rad prav zaradi tega, ker so bili tako sirovi, tako živalski. Ko si je pridobil nekoliko poveljniške rutine, je varoval njihovo življenje, kar je mogel. Zdaj ga je težilo, da je eden izmed njih izgubil življenje po njegovi krivdi. Toda ta krivda ni bila nameravana. Morda ni bilo dovolj človeško, ko je prav od njega

zahteval, da pobije tisto ženo. Ah, gotovo je ta češki poddesetnik streljal pri salvi čez njihove glave, da se ne bi oskrnil z bratsko krvjo. Ni bilo to človeško, toda zgodilo se je nehote. Ko mu je dajal tisti ukaz, ni premišljal o tem, kakšne narodnosti je. Ko bi bil imel pri sebi Wurmbbrand, bi bil njemu ukazal. Preketo naključje! Toda naključje ali nenaključje — vprašanje nastaja, ali je kriv njegove smrti. Hodil je sem ter tja in grizel počasi, da bi prišel do jedra vprašanja. Slednjič se je odločil, da on ni kriv. Navzlic temu je čutil, da je nekaj obviselo na njem. Nekaj, česar se ni mogel iznebiti z nobenim razumskim preudarkom.

Opoldne se je moral sniti z Zaričićem. Bosanec je molče pojedel menažo na enem koncu mize, Astenburg na drugem. Kako mu je odleglo, ko sta se čez pol ure razšla. Toda ponoči so obnovili stari red in častniki so spali skupaj, zmerom po dva in dva na eni postelji. Ali je bil slučaj, da je Zaričiću in Astenburgu pripala ena postelj? Premetavala sta se z ene strani na drugo, sovražeca drug drugega, in nista mogla zaspati. Proti jutru je Astenburg odšel, sedel pod prtljažni voz in zaspal za nekaj ur. Potem je prišel nov ukaz. Odšli so v etapo, kjer se je zbral ves razbiti polk. In tu se je začelo ruvanje.

TRETJE POGLAVJE.

1.

Astenburg ni niti najmanj dvomil, da je dal pobudo Zaričić. V takih primerih človek nikoli ne izve resnice, ker je vse zagrnjeno v uradno tajnost. Vedel je samo to, da je bil poklican k polkovnemu štabu, kjer ga je v njegovo presenečenje polkovni adjutant Kneift vprašal z najresnejšim obrazom ravno o tisti prigodi v gozdiču pod Volosjanko. Seveda, naslikal mu je vse prav tako, kakor se je zgodilo. Ničesar ni zamolčal in ne izpremenil. Pobočnik, Nemec iz Kadance, je začel sprva njegovo javljanje notirati, potem pa je naglo prenehal.